

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Допускається до захисту
Завідувач кафедри публічного управління,
адміністрування та міжнародної економіки

назва кафедри
професор Сокольська Т.В.
підпис, вчене звання, прізвище, ініціали

« 20 » *листопада* 2023 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА КУЛЬТУРНОЇ
СФЕРИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ (НА ПРИКЛАДІ МЕДВИНСЬКОЇ
СІЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Виконав: Руденко Олег Іванович
прізвище, ім'я, по батькові

підпис

Керівник: професор Сокольська Тетяна Вікторівна
вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові

підпис

Рецензент: доцент Герасименко Ірина Олександрівна
вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові

підпис

Я, *Руденко Олег Іванович*, засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2023

АНОТАЦІЯ

Руденко Олег Іванович. Публічна політика розвитку туризму та культурної сфери сільських територій (на прикладі Медвинської сільської територіальної громади Київської області)

Досліджено теоретико-методологічні засади публічної політики туризму та культурної сфери сільських територій: понятійно-категоріальний апарат публічної політики, ресурсний потенціал сільських територій: сутність та особливості, культурна сфера і туризм важливі напрями розвитку сільських територій: інституційне підґрунтя. Проаналізовано соціокультурний стан Медвинської сільської територіальної громади, її потенціал, публічну політику розвитку туризму та культурної сфери в ній. Розроблено та обґрунтовано напрями публічної політики щодо підвищення ефективного розвитку туризму та культурної сфери сільських територій.

Використано методичні підходи, методи: загальнонаукові і спеціальні, зокрема: діалектичний метод пізнання (для визначення понятійно-категоріального апарату публічної політики та її особливостей в територіальних громадах); логічний (для обґрунтування напрямів публічної політики підвищення ефективного розвитку туризму та культурної сфери сільських територій); системний аналіз (для дослідження складових соціально-економічного розвитку громад з метою виявлення його чинників, що на нього впливають); порівняльний аналіз (для співставлення ефективності публічного управління різних громад, як в Україні, так і зарубіжних країнах); статистичні (для визначення доцільності розвитку туризму та культурної сфери сільських територій задля забезпечення їх соціально-економічного розвитку); абстрактно-логічний (для теоретичних узагальнень і формулювання висновків дослідження); тощо.

Виявлено, що одним із системоутворюючих напрямів публічної політики є диверсифікація та розвиток сільської економіки, що передбачає залучення сільських домогосподарств до надання послуг у сфері сільського туризму; збільшення кількості зайнятих у сфері надання туристичних послуг, збільшення частки доходів домогосподарств; збільшення надходжень до місцевого бюджету. Традиційно ресурсним потенціалом сільських територій є природно-ресурсна, виробнича й соціальна складова. Проте, розвиток науково-технічного прогресу призвів до посилення інформаційної та інноваційної складових, появи нових видів діяльності на селі, зокрема, туристичної, використання яких може привести до підвищення кількісних та покращення якісних показників розвитку.

Зроблено висновок, Медвинська сільська територіальна громада є одним з найбільш перспективних населених пунктів для розвитку туризму через природну різнобарвність, цілощучу енергетику та помірні кліматичні умови, а також, зручне транспортне розташування. Враховуючи те, що розвиток сільського туризму може забезпечити прискорення темпів реформування економіки та зміцнення ринкових основ господарювання; збільшення дохідної складової місцевого бюджету; створення робочих місць та оптимізацію сфери зайнятості; залучення довгострокових інвестицій у високотехнологічні об'єкти дозвілля; поглиблення економічних та гуманітарних зв'язків; збільшення інвестицій, дотацій та інших форм підтримки, обсягів фінансування, призначених для підтримки гуманітарних сфер діяльності; стимулювання попиту на продукцію народних ремесл та художніх промислів ми наголошуємо, що концепцію ефективного функціонування туризму та сільських територій можна забезпечити через удосконалену систему публічного управління (кадрову, маркетингову, фінансову), гармонізацію законодавчо-нормативної бази, модернізацію механізмів та інструментів управління, модифікацію наданих послуг. Зважаючи на невизначеність тривалості війни в Україні органи місцевого самоврядування громади спільно з її мешканцями спрямувати свою діяльність на диверсифікацію аграрного бізнесу через активний розвиток туризму і культурної сфери, що стане запорукою економічної стійкості не лише громади, а й держави в цілому, її спроможності ефективно протистояти агресору. Стан матеріально-технічного забезпечення установ культури громади потребує оновлення. Сучасні умови вимагають впровадження новітніх технологічних процесів у роботу закладів культури.

Одержані результати можуть бути використані при формуванні і реалізації Стратегії розвитку територіальних громад.

Кваліфікаційна робота магістра містить 88 сторінок, 1 таблицю, 21 рисунок, список використаних джерел із 74 найменувань, 2 додатки.

Ключові слова: Публічна політика, туризм, культурна сфера, сільські території, інституційне підґрунтя, інфраструктура, ресурсний потенціал, соціально-економічний розвиток.

ANNOTATION

Rudenko Oleh. Public policy for the development of tourism and the cultural sphere of rural areas (on the example of the Medvyn village community of the Kyiv region)

It has been investigated the theoretical and methodological foundations of the public policy of tourism and the cultural sphere of rural areas: the conceptual and categorical apparatus of public policy, the resource potential of rural areas: the essence and peculiarities, the cultural sphere and tourism are important directions of the development of rural areas: the institutional background. The socio-cultural state of the Medvyn rural territorial community, its potential, the public policy of the development of tourism and the cultural sphere in it are analyzed. The directions of public policy on increasing the effective development of tourism and the cultural sphere of rural areas have been developed and substantiated.

It has been used methodical approaches, methods dialectical method of cognition (to determine the conceptual and categorical apparatus of public policy and its features in territorial communities); logical (for the substantiation of public policy directions for increasing the effective development of tourism and the cultural sphere of rural areas); system analysis (for the study of the components of social and economic development of communities in order to identify its factors that influence it); comparative analysis (to compare the effectiveness of public administration of different communities, both in Ukraine and in foreign countries); statistical (to determine the expediency of the development of tourism and the cultural sphere of rural areas in order to ensure their socio-economic development); abstract-logical (for theoretical generalizations and formulation of research conclusions); etc.

It was revealed that one of the system-forming directions of public policy is the diversification and development of the rural economy, which involves the involvement of rural households in the provision of services in the field of rural tourism; an increase in the number of people employed in the field of providing tourist services, an increase in the share of household income; increase in revenues to the local budget. However, the development of scientific and technical progress led to the strengthening of informational and innovative components, the emergence of new types of activities in the countryside, in particular, tourist activities, the use of which can lead to an increase in quantitative and qualitative indicators of development.

It has been concluded that the Medvyn rural territorial community is one of the most promising settlements for the development of tourism due to its natural diversity, healing energy and moderate climatic conditions, as well as convenient transport location.

Considering the fact that the development of rural tourism can ensure the acceleration of the pace of economic reform and the strengthening of the market foundations of business; increasing the income component of the local budget; creation of jobs and optimization of the employment sphere; attraction of long-term investments in high-tech leisure facilities; deepening of economic and humanitarian ties; increase in investments, subsidies and other forms of support, funding volumes intended to support humanitarian spheres of activity; stimulation of demand for products of folk crafts and arts and crafts, we emphasize that the concept of effective functioning of tourism and rural areas can be ensured through an improved system of public management (personnel, marketing, financial), harmonization of the legislative and regulatory framework, modernization of management mechanisms and tools, modification of provided services .

Taking into account the uncertainty of the duration of the war in Ukraine, the local self-government bodies of the community together with its residents should direct their activities to the diversification of agrarian business through the active development of tourism and the cultural sphere, which will be a guarantee of the economic stability of not only the community, but also the state as a whole, its ability to effectively resist the aggressor. The state of material and technical support of cultural institutions of the community needs updating. Modern conditions require the introduction of the latest technological processes in the work of cultural institutions.

The results can be used in the formation and implementation of the Strategy for the development of territorial communities.

The master's qualification work contains 88 pages, 1 table, 21 figures, the list of the used sources from 74 names, 2 appendices.

Keywords: Public policy, tourism, cultural sphere, rural areas, institutional background, infrastructure, resource potential, socio-economic development.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТУРИЗМУ ТА КУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	8
1.1. Понятійно-категоріальний апарат публічної політики	8
1.2. Ресурсний потенціал сільських територій: сутність та особливості	13
1.3. Культурна сфера і туризм складові розвитку сільських територій: інституційне підґрунтя	18
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА КУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ МЕДВИНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	30
2.1. Загальна характеристика досліджуваної громади	30
2.2. Оцінка політики розвитку туризму та культурної сфери громади	42
2.3. Аналіз соціально-економічного стану досліджуваної громади і культурної сфери зокрема	50
Висновки до розділу 2	53
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТУРИЗМУ ТА КУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	56
3.1. Інфраструктурний і екологічний потенціали для розвитку туризму та культурної сфери сільських територій	56
3.2. Підвищення ефективного функціонування туризму та культурної сфери сільських територій	65
Висновки до розділу 3	71
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	78
ДОДАТКИ	86

ВСТУП

Актуальність досліджень. Ситуація, у якій опинилася сьогодні наша держава, є безпрецедентною для сучасного світу. Повномасштабне військове вторгнення росії завдало нищівного удару по всіх ланках національної економічної системи. Знизилося виробництво основних видів продукції, в тому числі тієї, що становить основу продовольчої безпеки держави та її експортного потенціалу. Безперервно нищиться транспортно-логістична, соціальна, маркетингова та інженерна інфраструктура країни. Відбувається відтік працездатних кадрів за кордон, повністю припинили діяльність 54% підприємств.

Однак, незважаючи на невизначеність тривалості війни в Україні, відновлення роботи національного бізнесу є запорукою економічної стійкості держави та її спроможності ефективно протистояти агресору. Враховуючи те, що Україна є аграрно-індустріальною державою, в її соціально-економічному житті особливе місце відводиться сільським територіям, де навіть до війни, характерними були високий рівень безробіття та зубожіння селян, міграція молоді у міста. У зв'язку з цим все більш очевидною постає необхідність інтегрувати додаткові види діяльності, (багатофункціональність) в результати публічної політики.

Вивчення можливостей досягнення багатофункціональності сільського господарства в Україні виявило, що останнім часом, громади велику увагу приділяють розвитку туризму, який здатний сприяти стабілізації економічного розвитку територій, забезпечити зайнятість населення, вихід із соціально-економічної кризи та демографічну стабільність. Зокрема, для малолюдних і депресивних районів України цей вид туризму поступово стає додатковою економічною діяльністю, позбавляючи їх залежності від виключно основних видів сільськогосподарської діяльності, таких як рослинництво чи тваринництво. Володіючи потужним туристично-рекреаційним потенціалом, громади отримали широкі можливості для свого розвитку.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичній реалізації ефективних механізмів удосконалення публічної політики розвитку туризму та культурної сфери сільських територій.

Об'єкт дослідження – публічна політика розвитку туризму та культурної сфери сільських територій України.

Предмет дослідження – удосконалення публічної політики розвитку туризму та культурної сфери сільських територій на прикладі Медвинської територіальної громади Київської області.

У кваліфікаційній роботі магістра застосовані загальнонаукові і спеціальні методи зокрема: діалектичний метод пізнання (для визначення понятійно-категоріального апарату публічної політики та її особливостей в територіальних громадах); логічний (для обґрунтування напрямів публічної політики підвищення ефективного розвитку туризму та культурної сфери сільських територій); системний аналіз (для дослідження складових соціально-економічного розвитку громад з метою виявлення його чинників, що на нього впливають); порівняльний аналіз (для співставлення ефективності публічного управління різних громад, як в Україні, так і зарубіжних країнах); статистичні (для визначення доцільності розвитку туризму та культурної сфери сільських територій задля забезпечення їх соціально-економічного розвитку); абстрактно-логічний (для теоретичних узагальнень і формулювання висновків дослідження); тощо.

Інформаційними джерелами написання кваліфікаційної роботи магістра були Закони України, інші нормативно-правові акти; звітно-аналітичні та статистичні дані Державної служби статистики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Асоціації міст України та громад, Міністерства аграрної політики та продовольства України, аналітичні матеріали міжнародних організацій, Медвинської сільської територіальної громади Київської області, результати наукових досліджень тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Грузинська І.М. Понятійно-категоріальний апарат дослідження проблеми публічної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти як чинника інтеграції України до європейського освітнього простору. Молодий вчений. 2022. 3 (103), С. 43-48.
2. Кньопфель П. Аналіз публічної . пер. з англ. Брістоль : The Policy Press, 2007. 319 с .
3. Пухкал О. Г., Гомоляко О. В. Публічна та державна політика: єдність та відмінності. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 24. С. 106–112.
4. Неділько А.І. , Задорожний В.П. , Бойко В.В. Публічна політика: навчальний посібник. Полтава: ПолтНТУ, 2018. 225с.
5. Третяк О. Публічна сфера політики демократичного суспільства: теоретико-концептуальні засади і напрямки структурної еволюції Дніпропетровськ : Видво Дніпропетровського університету, 2012. 376 с.
6. Рибачук О.М. Публічна політика як сфера реалізації сучасних соціально-комунікативних практик. URL: <http://surl.li/mtxbn>.
7. Афонін Е. А., Бережний Я. В., Валецький О. Л. та ін. Концептуальні засади взаємодії політики й управління : навч. посіб. . К. : НАДУ, 2010. 300 с.
8. Бондар І.С., Горник В.Г., Кравченко С.О., Кравченко В.В. Політика в публічному управлінні навч. посібник .Київ : Видавництво Ліра-К, 2016. 200 с.
9. Подзолков Ю. А. Огляд теорій і систематизація підходів до дослідження публічної політики . Політологічний вісник. 2014. Вип. 75. С. 235–244.
10. Телешун С. О., Ситник С. В., Рейтерович І. В. Сутність публічної політики: контекст політики та публічного управління. Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. Серія : Політичні науки. 2015. № 4. С. 23-30.
11. Пелішенко О. Р. Форми здійснення державної політики у сфері фахової передвищої освіти. Правова позиція, № 2 (35), 2022. С. 81-85.

12. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. К. : Основи, 2002. С.38.
13. Музиченко Г.В. Концепт «державна політика» в сучасній науці. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/34021/107-Muzychenko.pdf?sequence=1>.
14. Економічний розвиток і державна політика: Навч. посібник / Ю. Бажал, О. Кілієвич, О. Мертенс та ін.; За заг. ред. Ю. Єханурова, І. Розпутенка. К. : Вид-во УАДУ, 2001. С. 272.
15. Ситник С. В. Між теорією та практикою публічної політики. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2010. Вип. 4. С. 202-207.
16. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Сурмін Ю.П., Бакуменко В.Д., Михненко А.М. та ін.; за ред. Ю.В. Ковбасюка та ін.; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, Ю.П. Сурміна. Київ : НАДУ, 2010. 820 с.
17. Садковий В. П., Домбровська С. М., Лопатченко І. М. та ін.. Державна політика: аналіз та механізми впровадження: конспект лекцій . Х. : НУЦЗУ, 2019. 65 с.
18. Радько П. Г., Приходько С. М., Непокупна Т. А. та ін. Вступ до публічної політики : навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і доп. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 188 с.
19. Делія О. В. Державна і публічна політика: до питання методології вивчення. Державне управління: удосконалення та розвиток № 8, 2015. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=872>.
20. Кузьома В. В., Павлюк С. І., Волинська О. Л. Особливості використання ресурсного потенціалу сільських територій: регіональний аспект. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018 .Випуск 21, частина 1. С.109-116.

21. Луценко І. О. Сільські території як об'єкт бюджетного регулювання. Науковий вісник Полісся № 2 (2), 2015. С.154-158.
22. Орлатий М.К., Величко А.Є. Формування ресурсного потенціалу сільських територій Дніпропетровської області. Аспекти публічного управління. 2014. № 5–6 (7–8). С. 97–107.
23. Довгаль О.В. Ресурсний потенціал сільських територій: зміст та особливості еволюції. Український журнал прикладної економіки. 2018. Том 3. № 3. С. 110–119.
24. Васківська К. В., Сембай І. В., Сікора О. А. Проблеми розвитку сільських територій. Економіка АПК. 2009. №11. С. 117-121.
25. Бабина О.Є. Потенціал як системна економічна категорія. Вісник економіки транспорту і промисловості № 36, 2011. С.23-26.
26. Глумачний словник. URL:<http://sum.in.ua/s/potencial>.
27. Генеза ринкової економіки: Терміни, поняття, персоналії. За наук. Ред.. Г.І.Башнянина і В.С.Іфтемічука. 2-ге вид., випр. і доповн. Львів: „Магнолія 2006”, 2007. 688 с.
28. Глумачний словник української мови URL: <http://www.mova.info/Page.aspx?l1=62>.
29. Терещенко В. К., Морозюк Н. В., Бурова О. Б. та ін. Формування системи забезпечення сталого розвитку сільських територій: [монографія] . Ніжин: ПП Лисенко М. М., 2013. 316 с.
30. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року. за ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. К.: ННЦ «ІАЕ», 2012. С. 7–11.
31. Бурова О. Б. Теоретичні основи розвитку сільських територій . Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2013. Вип. 181, ч. 6. С. 263–269.

32. Горшков М.А., Ковтун Е.О. Системний підхід до моделювання процесів відтворення ресурсного потенціалу аграрного сектору економіки. Економіка і суспільство Випуск №13. 2017.С.180-183.

33. Калинка А.К., Гаврилець С.В., Харабара В.О. Продуктивність та реалізація ресурсного потенціалу в господарствах суспільного сектору різних форм власності Чернівецької області. Молодий вчений • No 4 (116).Квітень, 2023 С. 13-19. о

34. Комліченко О. О., Ротань Н. В. Оптимізація виробничо–галузевої структури підприємства в контексті аналізу ресурсного потенціалу регіону. Наукові перспективи № 2(32) 2023. С.288-

35. Урба С. І. Аграрний сектор у системі забезпечення економічної безпеки України: проблеми теорії та практики : монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2019. 434 с.

36. Єрмаков О.Ю. Ресурсний потенціал сільських територій та особливості його відтворення і використання в аграрній сфері. Науковий вісник НУБіП України. 2011. Вип. 163. Ч. 3. С. 133–141.

37. Дослідження рівня використання економічного потенціалу регіону: монографія / За ред. Семенова В. Ф., Руденко О. І. Одеса: Одеський національний економічний університет, 2012. 150 с.

38. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону : монографія. за заг. ред. В. Г. Герасименко. Одеса: ОНЕУ, 2016. 262 с.

39. Мхитарян Е.Г., Кареба М.І. Регіональні особливості раціонального використання ресурсного потенціалу сільських територій. Економіка і суспільство. Випуск № 13 / 2017. С. 260- 264.

40. Трегобчук В.М. Інноваційно-інвестиційний розвиток національного АПК: проблеми, напрями і механізми .Економіка України. 2009. № 2. С. 4-12.

41. Ігнатенко М., Мармуль Л., Сарапіна О. Соціально-економічний потенціал сільських територій як основа розвитку підприємств сільського зеленого туризму на засадах інноваційності.2016.

42. Марченко О.А. Трансформації та удосконалення регіональної структури туристичної галузі: [монографія]. Херсон: Айлант, 2014. 362 с.

43. Кудла Н. Є. Шляхи підвищення якості сільського туризму. Економіка АПК. 2012, №5. С. 116-122.

44. Федуняк І. О., Підлужна О. Б. Нормативно-правове забезпечення державної підтримки сталого розвитку сільських територій та туризму. URL:http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/10_2019/50.pdf.

45. Закон України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1990, № 45, ст.602. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400-12#Text>.

46. Конституція України. URL:<https://www.president.gov.ua/documents/constitution>.

47. Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/666/94#Text>

48. Указ Президента України «Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/720/95#Text>.

49. Указ Президента України «Про оренду землі». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/367/97#Text>.

50. Указ Президента України «Про основні засади розвитку соціальної сфери села». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1356/2000#Text>.

51. Закон України «Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв)». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 38, ст.314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/899-15#Text>.

52. Закон України «Про фермерське господарство». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 45, ст.363. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>.

53. Кабінет Міністрів України. Постанова «Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села до 2015 року». від 19 вересня 2007 р. № 1158. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1158-2007-%D0%BF#Text>.

54. Єдина комплексна стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015-2020 роки. URL: <http://minagro.gov.ua/system/files/%2015-2020.pdf>.

55. Кабінет Міністрів України. Постанова «План заходів з реалізації Концепції розвитку сільських територій, який розрахований на період до 2025 року». від 19 липня 2017 р. № 489-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/489-2017-%D1%80#Text>.

56. Закон України «Про туризм» від 18.11.2003 р. №1282-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 31, ст.24. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

57. Закон України «Про особисте селянське господарство» від 15.05.2003 р. №742-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 29, ст.232. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15#Text>.

58. Кабінет Міністрів України. Постанова від 15.03.2006 р. №297 «Порядок надання послуг з тимчасового розміщення (проживання)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/297-2006-%D0%BF#Text>.

59. Проект Закону про сільський та сільський зелений туризм. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4299&skl=5.

60. Шауренко А. В. Особливості українського законодавства в історії розвитку культури на селі. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/7370/1/SPECIAL_FEATURES_OF_UKRAINIAN_LEGISLATION_IN_THE_HISTORY_OF_CULTURE%20IN_THE_COUNTRYSIDE.pdf.

61. Закон України «Основи законодавства України про культуру» від 14 лютого 1992 р., № 2117-XII. URL: http://library.zntu.edu.ua/zakon/92_cult.html.

62. Постанова Верховної Ради України «Про концепцію Національної програми відродження села на 1995–2005 рр.». URL: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, N 23, ст.163. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3924-12#Text>.

63. Наказ Міністерства культури і мистецтв України «Про затвердження Державного реєстру клубних закладів України» від 23.05.2007 № 35. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/112875___530659.

64. Постанова Врховної Ради України «Про музеї та музейну справу». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, N 25, ст.192. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

65. Постанова Кабінету Міністрів України «Про нормативи забезпечення населення клубними закладами» від 12 листопада 1998 р. N 1775. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1775-98-%D0%BF#Text>.

66. Закон України «Про охорону культурної спадщини». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 39, ст.333. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>

67. Указом Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347/2002 «Про Національну доктрину розвитку освіти». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3472002-119>.

68. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

69. Постанова Верховної Ради України «Про інформацію Кабінету Міністрів України про стан збереження об'єктів соціально-культурного призначення в процесі приватизації та цільового їх використання у післяприватизаційний період» від 4 березня 2004 р. № 1585-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1585-15#Text>.

70. Постанова Верховної Ради України «Про недопущення закриття об'єктів соціально-культурного призначення в сільській місцевості» від 6 вересня 2005 р. № 2794-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2794-15#Text>.

71. Коваленко Т.О., Позняк Е.В. Правове забезпечення збереження культури українського селянства: сучасний стан та перспективи удосконалення. Часопис Київського університету права. 2020/1. Правове забезпечення збереження культури українського селянства: сучасний стан та перспективи удосконалення. С.253-259.

72. Велика Реставрація: в Україні вперше за часів незалежності комплексно підійшли до порятунку культурних пам'яток. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/velika-restavraciya-v-ukrayini-vpershe-za-chasiv-nezalezhnosti-kompleksno-pidijshli-do-poryatunku-kulturnih-pamyatok>.

73. Нодь О. Аналіз сучасного стану розвитку галузі туризму та курортно-рекреаційної сфери України та її регіонів. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2021. №5, Том 2. С. 275-280.

74. Збарський В. К., Грибова Д. В., Збарська А. В. Особливості розвитку сільського зеленого туризму в Україні. URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/15029/1/11.pdf>.